

НАРЕДБА № 14 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2007 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ТЕХНИК- ЛЕСОВЪД"

В сила от 22.02.2008 г.

*Издадена от Министерство на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.19 от 22 Февруари 2008г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професия 623010 "Техник-лесовъд" от област на образование "Селско, горско и рибно стопанство" и професионално направление 623 "Горско стопанство" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професия 623010 "Техник-лесовъд" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 6230101 "Горско и ловно стопанство".
2. 6230102 "Горско стопанство и дърводобив".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Техник-лесовъд".

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията "Техник-лесовъд" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и

професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Горско стопанство и дървообработваща промишленост" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Техник-лесовъд"

Професионално направление:

623 | Горско стопанство

Наименование на професията:

623010 | Техник-лесовъд

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В таблица 1 са представени специалностите, включени в професията "Техник-лесовъд" - трета степен на професионална квалификация съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) съгласно Заповед № РД-09-413 от 12.V.2003 г., изменен и допълнен със Заповед № РД-09-04 от 8.I.2004 г., Заповед №

РД-09-34 от 22.I.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.IV.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.II.2005 г., както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на трета степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище	
			за ученици	за лица, навършили 16 г.
6230101	Горско и ловно стопанство	трета	завършено основно образование	завършено средно образование
6230102	Горско стопанство и дърводобив	трета	завършено основно образование	завършено средно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Техник-лесовъд", което се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че тази професия не му е противопоказна (чл. 14, ал. 3 ЗПОО).

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в таблица 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		Знания за:	Умения за:	Професионално-личностни качества
1. Специалност 6230101 "Горско и ловно стопанство"				
1. Разпознава основните почвени типове и техните свойства.	Горски почви; Инвентар за извършване на залесителни дейности.	Състава и свойствата на горските почви; Видове и особености на почвите в България.	Класификациране на почвите по типове в страната; Последователност при вземане на почвени проби; Извършване на анализ за връзката между почва, растителност и фактори на околната среда.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
2. Разпознава дървесни и храстови видове по морфологични белези.	Дървесни и храстови видове; Определители; Хербарийни материали на зимни клонки, листа, цветове, плодове, семена и поници.	Морфологични белези на дървесните и храстовите видове; Латински наименования на дървесните и храстовите видове - по семейства.	Работа с определител; Анализиране на връзката между околната сред и горскодървесната и храстова растителност; Прилагане на правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.	Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
3. Разпознава дървесината на	Стандарти; проби за разпознаване на	Строеж и свойства на дървесината на	Разпознаване на дървесината на	Комуникативност; Работа в екип;

различните дървесни видове и недостатъците по нея, разпознава сортиментите по БДС и страничните ползвания от гората. Контролира страничните ползвания от гората.	дървесината на различните дървесни видове; сбирки с недостатъци на дървесината; определители на горски плодове, гъби и билки.	различните дървесните видове; недостатъци във формата на стъблото и в дървесината; Физични свойства на дървесината; стандарти за извършване на сеч. Морфологични особености на гъбите и билките в България, обект на стопанска дейност.	дървесните видове; Разпознаване на недостатъците на дървесината; Работа с определители и разпознаване на гъбите и билките, обект на стопанска дейност.	Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
4. Разпознава различните видове птици, дивеч и сладководни риби - по морфологични белези.	Определители на птици и дивеч, карти с местообитания, съоръжения за наблюдение възрастта на дивеча, съоръжения за подхранване и грижи за дивеча, препарирани птици и дивеч.	Морфологични белези на птиците, дивеча и рибите, разпространени в България.	Разпознаване на различните видове птици, дивеч и риби - по морфологични белези в природни условия.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
5. Разпознава болестите и вредителите в горските насаждения и предлага мерки за борба с тях в съответните насаждения.	Горски насаждения, препарати за растителна защита, хербарии на по - често срещаните повреди по растенията, сбирки на насекоми.	Видове насекоми, вредители по отделните части на дървесния вид методи за борба с паразитните болести видове негнилоствни болести, гниене на дървесината.	Разпознаване на видовете повреди и причинителите им; Прилагане на методи за борба с вредителите; Определяне на степента на нападение за дадено насаждение; Определяне на	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност;

			здравословното състояние на насаждението; Различаване на признаците за характера на замърсяването на даден район.	Предприемчивост.
6. Определя лесовъдните признаци на насажденията. Установява хода на възобновяване на гората. Прилага видовете възобновителна и отгледна сеч при различните по състав и произход насаждения.	Различни по състав и възраст горски насаждения; Видове горски марки, карнет-опис, ЛУП, Наредба за видовете сеч и методите за тяхното провеждане.	Лесовъдски признаци, възобновяване, видове възобновителни и отгледни сечи. Маркиране на дървостой, водене на карнет-опис, работа с ЛУП.	Правилно определяне на лесовъдските признаци; Изготвяне на лесовъдска характеристика на насаждението; Определяне на правилната за даденото насаждение сеч; Определяне степента на годност на стъблата, правилно извеждане на технологията по маркиране на определените за сеч дървета и насаждения, ползване на данни от ЛУП.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
7. Използва подходящи методи за	Насаждения; Таксационни	Устройство и начин на работа с различни видове	Работа с таксационни	Комуникативност

таксиране и сортиране при различни по състав и произход насаждения.	описания; Таксационни измервателни инструменти (клучи, висотомери, лати, ролетки); Досиета на маркирани и комплектовани за сеч насаждения, дендробиометър.	таксационни и геодезични инструменти, прилаганите таксационни методи - кубирание и сортиране на различните видове дървени материали; Комплектоване на досие на маркирано за сеч насаждение.	инструменти, попълване на таксационно описание; Кубиране и сортиране - по различни методи; Попълване, комплектоване и представяне на досие на маркирано за сеч насаждение.	Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност Инициативност; Предприемчивост.
8. Изготвя проект за създаване на горски разсадник. Изготвя технологичен план за създаване на горска култура. Извършва инвентаризация Проектира лесокултурни мероприятия.	Репродуктивни материали (шишарки, съплодия, семена, плодове, части от растения, резници и фиданки), билки, гъби, горски плодове; Технологични планове; Количествено-стойностни сметки; Наредби, регламенти ращи лесокултурните дейности, производството на фиданки и търговията с горски репродуктивни материали; Трудови норми; Отчетни документи.	Условия и реда за определяне на площта за горски разсадник; Планиране на залесителни мероприятия; Извършване на лесокултурни дейности; Извършване на дейности в горските разсадници; Правила за извършване на инвентаризации в горски разсадник и на горски култури.	Определяне на площ за горски разсадник; Работа в горски разсадник; Създаване и отглеждане на горски култури; Инвентаризация в горски разсадник и на горски култури.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
9. Работи с геодезични инструменти за	Геодезични измервателни	Устройство и начина на работа с геодезични	Работа с геодезични	Комуникативност;

трасиране на горски пътища, заснемане профила на терена, просеки и залагане на пробни площи.

инструменти,
Горски участъци.

инструменти;
Основни принципи и правила при трасиране на път и снемане на профил от терена.

инструменти за трасиране на горски пътища;
Заснемане профил на терена, просеки и залагане на пробни площи.

Работа в екип;
Трудова дисциплина;
Отговорност;
Логическо мислене;
Физическа сила;
Издръжливост;
Сръчност;
Наблюдателност;
Инициативност;
Предприемчивост.

10. Организация и управление на малка фирма в областта на горското стопанство. Организация и управление на структурите, специализираните териториални звена и държавните дивечовъдни станции на Национално управление на горите.

Първични счетоводни документи;
Регистрационни книги;
Кодекс на труда;
Кодекс за социално осигуряване;
Закон за застраховането
Закон за горите;
Правилник за прилагане на закона за горите (ППЗГ); нормативни документи, регламентиращи дейностите в горите.

Пазар и пазарна среда;
Производствени фактори в горското стопанство;
Цени и ценообразуване;
Инвестиции и кредитиране;
Кредити и кредитна дейност;
Банки;
Организация на маркетинга в горското стопанство;
Проучване на пазара и определяне нормите на реализация на продукцията;
Реклама;
Застрахователно дело;
Трудово законодателство;
Форми на управление на дейността;
Вътрешно-сметна организация;
Стратегическо управление

Прилагане на основните форми за организиране структурата на управленската система на фирмата;
Познаване на особеностите за търсене, предлагане, пазарно равновесие;
Различаване на факторите земя, труд, капитал и предприемачество
Определяне на цените и начините на ценообразуване;
Различаване на видовете инвестиции и

Комуникативност;
Работа в екип;
Трудова дисциплина;
Отговорност;
Логическо мислене;
Физическа сила;
Издръжливост;
Сръчност;
Наблюдателност;
Инициативност;
Предприемчивост.

на горското стопанство;
Производителност на
труда;
Себестойност на
продукцията;
Показатели за анализ на
финансовото състояние на
горското стопанство;
Отчитане на резултатите.

техните източници;
Избиране на банки
и форми на
преференциални
кредити;
Извършване на
маркетинг и
реклама;
Определяне на
формата за
реализация на
продукцията;
Изчисляване на
рентабилност и
ефективност;
Работа с
нормативни
документи;
Прилагане на
формите за
организация на
труда и
производствените
дейности;
Прилагане на
основните форми
за организиране
структурата за
управленската
система на
фирмата;
Прогнозиране на
добива от единица
площ;

			Съставяне на материален баланс; Установяване на разходите за консумативи, осветление, отопление, машини и трудовите разходи; Работа с първични счетоводни документи.	
11. Разчита горска карта и се ориентира на терен. Извършва измервания и заснемане на данни за изготвяне на лесоустройствени проекти.	Бусола, карта на терена, боя - бяла, черна и жълта; Таксационни описания от предходни години; Висотомер; Уред на Битерлих; Ролетка. Наредба за устройството на горите и земите от горския фонд и на ловно стопанските райони в Република България.	Условни знаци за обозначаване на релефа, границите на отдели, подотдели, участъци, райони; Правила за работа с бусола и ориентиране по горска карта; Видове трайни маркировки в горския фонд.	Извършване на измервания; Разчитане на горска карта; Нанасяне на граници на терена и обозначение на картата; Разработване на лесоустройствен проект.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
12. Разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на технико-укрепителните съоръжения.	Поройни водни течения, дребноразмерни и едроразмерни технико-укрепителни съоръжения, масивни и частични противоерозионни залесявания, агротехнически и хидромели-	Същност и проява на денудационните процеси; Характеристика на поройните течения, Наноси и водосборен басейн; Естествени исторически и обществено-икономически фактори, влияещи върху	Определяне на степента на денудационните процеси; Измерване на ерозията; Определяне степен на ерозия чрез аерофотоснимки;	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност;

оративни мероприятия.	тези процеси; Оценка на ерозията и режима на поройните водни течения; Същност на хидравликата, хидростатиката и хидродинамиката; Физични свойства на течностите и специфичните свойства на водата; Хидростатично налягане, неговите свойства и прояви върху равнини с различна форма; Видове движения на течностите, видове отвори и преливници и изтичането през тях; Скорост на поройните водни течения и действащи сили при определяне на средната скорост при равномерно движение на водата в открито легло. Същност на агро-, хидро-, лесомелиоративни и хидротехнически мероприятия; Начини на борба с площната, линейната и страничната ерозия, свлачищата, сипеите и снежните лавини.	Изчисляване на обемното тегло, относителното тегло и на обемната плътност за определяне на основното хидростатично уравнение; Набелязване на мерки за борба с различни денудационни процеси.	Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.

13. Организира охраната на горския фонд и контролната дейност в горите; Организира опазването на горите от пожари.	Видове огнестрелно оръжие; Технически и помощни средства; Средства за самозащита; Боеприпаси; Констативен протокол; Акт за административно нарушение; Наказателно постановление;ЗГ; ЗЛОД; ЗРА; ЗАНН; ЗДП; УТ; НК; Закон за контрол на взривните вещества, огнестрелното оръжие и боеприпаси; Правилници, наредби и други нормативни документи касаещи охраната и опазването на горите от пожари.	Различни видове огнестрелни оръжия, технически и помощни средства, боеприпаси и средства за самозащита; Организиране на охраната и контролната дейност в горите; Умения за организиране на първоначални действия по потушаване на горски пожар; Умения за откриване на нарушения и задържане на нарушител; Умения за установяване на причините за възникване на горски пожар.	Боравене с огнестрелно оръжие, с технически и помощни средства, с боеприпаси и със средства за самозащита; Боравене с основните ръчни инструменти за потушаване на горски пожар; Законова и нормативна уредба по охраната и опазването на горите от пожари; Задържане на нарушител; Съставяне на констативен протокол и акт за административно нарушение; Организиране и провеждане на действия по задържане и изземане на вещи предмет и средства за извършване на нарушението.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
14. Организира	Карти с местообитания на	Необходими норми на	Правилно дозиране	Комуникати-

подхранването на дивеча и контролира таксирането му.	дивеча, бинокли, съоръжения за наблюдения на дивеча, съоръжения за подхранване, различни видове фуражи и храни, транспортни средства.	хранене за различните видове дивеч Местообитания на дивеча, бонитиране на местообитанията; Особености и методи за провеждане на таксация на дивеча.	на храните и хранителните добавки; Изготвяне на петгодишен ловностопански план; Организиране, провеждане и отчитане на таксация на дивеча.	вност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
15. Осъществява контрол по време на ловуването.	Различни видове ловни оръжия; ловни съоръжения; карти за местообитанията на дивеча; Нормативна уредба за ловуване - Закон за ловната и охранителна дейност, ППЗЛОД	Ловни оръжия; Начини на ловуване; Ловни съоръжения (капани, чакала и др.); Породи ловни кучета; Поведение на дивеча през различните сезони; Видове лов и правилата за провеждане.	Боравене с ловно оръжие; Определяне на вида, възрастта и пола на дивеча; Правилно разпределяне на хората по време на лов; Проверка на ловен излет; Спазване на правилата за безопасност по време на лов.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
16. Организира дейностите в рибовъдните стопанства.	Видове сладководни риби; Рибовъдни съоръжения; Оборудване на сладководно рибовъдно стопанство; Закон за	Различни видове сладководни риби и жизнената им среда; Устройство на рибовъдно стопанство; Начини на развъждане на	Разпознаване на различните видове сладководни риби и мероприятията за тяхното стопанисване;	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност;

рибарството и
аквакултурите.

различните видове риби;
Норми на хранене.

Норми на хранене;
Нормативна уредба
за рибните
стопанства.

Логическо мислене;
Физическа сила;
Издръжливост;
Сръчност;
Наблюдателност;
Инициативност;
Предприемчивост.

---

2. Специалност 6230102 "Горско стопанство и дърводобив"

---

1. Разпознава
основните почвени
типове и техните
свойства.

Горски почви;
Инвентар за залесителни
дейности.

Състав и свойства на
горските почви;
Морфология, видове и
особености на
разпространените почви в
България.

Класификация на
почвите по типове в
страната;
Последователност
при вземане на
почвени проби;
Извършване на
анализ за връзката
между почва,
растителност и
фактори на
околната среда

Комуникати-
вност;
Работа в екип;
Трудова дисциплина;
Отговорност;
Логическо мислене;
Наблюдателност;
Инициативност;
Предприемчивост.

2. Разпознава
дървесни и храстови
видове по
морфологични белези.

Дървесни и храстови
видове;
Определители;
Хербарийни материали на
зимни клонки, листа,
цветове, плодове, семена
и поници.

Морфологични белези на
дървесните и храстовите
видове;
Латински наименования
на дървесните и
храстовите видове -
по семейства.

Работа с
определител;
Анализиране на
връзката между
околната сред и
горскодървесната и
храстова
растителност;
Прилагане на
правилата за
осигуряване на
здравословни и
безопасни условия
на труд.

Трудова дисциплина;
Отговорност;
Логическо мислене;
Сръчност;
Наблюдател-
ност;
Инициатив-
ност;
Предприем-
чивост.

3. Разпознава дървесината на различните дървесни видове и недостатъците по нея. Разпознава асортиментите по БДС и страничните ползвания отгората. Контролира страничните ползвания отгората.	Стандарти; проби за разпознаване на дървесината на различните дървесни видове; сбирки с недостатъци на дървесината; определители на горски плодове, гъби и билки.	Строеж и свойства на дървесината на различните дървесните видове; недостатъците във формата на стъблото и в дървесината; Физични свойства на дървесината; стандарти за извършване на сеч.. Морфологични особености на гъбите и билките в България, обект на стопанска дейност.	Разпознаване на дървесината на дървесните видове; Разпознаване на недостатъците на дървесината. Работа с определители и разпознаване на гъбите и билките, обект на стопанска дейност.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
4. Разпознава различните видове птици и дивеч и сладководни риби по морфологични белези.	Определители на птици и дивеч; Карти с местообитания; Съоръжения за наблюдение възрастта на дивеча; Съоръжения за подхранване и грижи за дивеча; Препарирани птици и дивеч.	Морфологични белези на птиците, дивеча и рибите, разпространени в България.	Разпознаване на различните видове птици, дивеч и риби - по морфологични белези в природни условия.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
5. Разпознава болестите и вредителите в горските насаждения и предлага мерки за борба с тях в съответните насаждения.	Горски насаждения, препарати за растителна защита, хербарии на по-често срещаните повреди и болести по растенията, сбирки на насекоми.	Видове насекоми вредители по отделните части на дървесния вид; Методи за борба с паразитните болести; Видове негнилозни Болести; Гниене на дървесината.	Разпознаване на видовете повреди и причинителите им; Прилагане на методи за борба с вредителите; Определяне на степента на нападение за дадено	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициатив-

			насаждение; Определяне на здравословното състояние на насаждението; Различаване на признаците за характера на замърсяването на даден район.	ност; Предприем- чивост.
6. Определя лесовъдните признаци на насажденията. Установява хода на възобновяване на гората. Прилага видовете възобновителна и отгледна сеч при различните по състав и произход насаждения.	Различни по състав и възраст горски насаждения; Видове горски марки, карнет-опис, ЛУП; Наредба за видовете сеч и методите за тяхното провеждане.	Лесовъдски признаци, възобновяване, видове възобновителни и отгледни сечи; Маркиране на дървостой; Водене на карнет-опис; Работа с ЛУП.	Правилно определяне на лесовъдските признаци; Изготвяне на лесовъдска характеристика на насаждението; Определяне на правилната за даденото насаждение сеч; Определяне степената на годност на стъблата, правилно извеждане на технологията по маркиране на определените за сеч дървета и насаждения, ползване на данни от ЛУП.	Комуникатив- ност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.

7. Използва подходящи методи за таксиране и сортиментиране при различни по състав и произход насаждения.	Насаждения; Таксационни описания; Таксационни измервателни инструменти (клуби, висотомери, лати, ролетки); Досиета на маркирани и комплектовани за сеч насаждения, дендробиометър.	Устройство и начин на работа с различните видове таксационни и геодезични инструменти, с прилаганите таксационни методи - кубирание и сортиментиране на различните видове дървени материали; Комплектоване на досие на маркирано за сеч насаждение.	Работа с таксационни инструменти, попълване на таксационно описание; Кубирание и сортиментиране - по различни методи; Попълване, комплектоване и представяне на досие на маркирано за сеч насаждение.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
8. Изготвя проекти за създаване на горски разсадник и горски култури. Изготвя технологичен план за създаване на горска култура. Извършва инвентаризация. Проектира лесокултурни мероприятия.	Репродуктивни материали (шишарки, съплодия, семена, плодове, части от растения, резници и фиданки), билки, гъби, горски плодове; Технологични планове; Количествено-стойностни сметки; Наредби, регламенти-раци, лесокултурните дейности, производството на фиданки и търговията с горски репродуктивни материали; Трудови норми; Отчетни документи.	Условията и редът за определяне на площ за горски разсадник; Планирането на залесителни мероприятия; Извършване на лесокултурни дейности; Извършване на дейности в горските разсадници; Правилата за извършване на инвентаризации в горски разсадник и на горски култури,	Определяне на площ за горски разсадник; Работа в горски разсадник; Създаване и отглеждане на горски култури; Инвентаризация в горски разсадник и на горски култури.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
9. Работа с геодезични	Геодезични	Устройство и начин на	Работа с	Комуникативност;

инструменти за трасиране на горски пътища, заснемане профил на терена, просеки и залагане на пробни площи.	измервателни инструменти, Горски участъци.	работа с геодезични инструменти; Основни принципи и правила при трасиране на път и снемане на профил от терена.	геодезични инструменти за трасиране на горски пътища, заснемане профил на терен, просеки и залагане на пробни площи.	Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
10. Организация и управление на малка фирма в областта на горското стопанство. Организация и управление на структурите, специализираните териториални звена и държавните дивечовъдни станции на НУГ.	Първични счетоводни документи; Регистрационни книги; Кодекс на труда; Кодекс за социално осигуряване; Закон за застраховането; Търговски закон; Закон за горите, ППЗГ, Други нормативни документи, регламенти рации дейностите в горите.	Пазар и пазарна среда; Производствени фактори в горското стопанство; Цени и ценообразуване; Инвестиции и кредитиране; Кредити и кредитна дейност; Банки; Организация на маркетинга в горското стопанство; Проучване на пазара и определяне нормите на реализация на продукцията; Реклама; Застрахователно дело; Трудово законодателство; Форми на управление на труд; Вътрешно-сметна организация; Стратегическо управление	Прилагане на основните форми за организиране структурата на управленската система на фирмата; Познаване на особеностите за търсене, предлагане, пазарно равновесие; Различаване на факторите: земя, труд, капитал и предприемачество; Определяне на цените и начините на ценообразуване; Различаване на видовете инвестиции и техните източници;	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.

на горското стопанство;
Производителност на
труда;
Себестойност на
продукцията;
Показатели за анализ на
финансовото състояние на
горското стопанство;
Отчитане на резултатите.

Избиране на банки
и форми на
преференциални
кредити;
Извършване на
маркетинг и
реклама;
Определяне на
формата за
реализация на
продукцията;
Изчисляване на
рентабилност и
ефективност;
Работа с
нормативни
документи;
Прилагане на
формите за
организация на
труда и
производствените
дейности;
Прилагане на
основните форми за
организиране
структурата за
управленската
система на фирмата;
Прогнозиране на
добива от единица
площ;
Съставяне на
материален баланс;

			Установяване на разходите за консумативи, осветление, отопление, машини и на трудовите разходи; Работа с първични счетоводни документи.	
11. Разчита горска карта и се ориентира на терен. Извършва измервания и заснемане на данни за изготвяне на лесо-устройствени проекти.	Бусола, карта на терена, боя - бяла, черна и жълта, таксационни описания от предходни години, висотомер, уред на Битерлих, ролетка; Наредба за устройството на горите и земите от горския фонд и на ловно стопанските райони в Република България.	Условни знаци за обозначаване на релефа, границите на отдели, подотдели, участъци, райони; Правила за работа с бусола и ориентиране по горска карта; Видове трайни маркировки в горския фонд.	Извършване на измервания; Разчитане на горска карта; Нанасяне границите на терена и обозначение на картата; Разработване на лесоустройствен проект.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
12. Разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на техникo-укрепителните съоръжения.	Поройни водни течения, дребноразмерни и едроразмерни техникo-укрепителни съоръжения, масивни и частични противо-ерозионни залесявания, агротехнически и хидроме-	Същност и проява на денудационните процеси; Характеристика на поройните течения, Наноси и водосборен басейн; Естествени, исторически и обществено-икономически фактори, влияещи върху тези процеси; Оценка на	Определяне степента на денудационните процеси; Измерване на ерозията; Определяне на степента на ерозия чрез аерофотоснимки; Изчисляване на	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.

лиоративни мероприятия.	ерозията и режим на поройните водни течения; Същност на хидравликата, хидростатиката и хидродинамиката; Физични свойства на течностите и специфичните свойства на водата; Хидростатично налягане, неговите свойства и прояви върху равнини с различна форма; Видове движения на течностите, видове отвори и преливници и изтичането през тях; Скорост на поройните водни течения и на действащи сили при определяне на средната скорост при равномерно движение на водата в открито легло; Същност на агро-, хидро-, лесомелиоративни и хидротехнически мероприятия; Начини на борба с площната, линейната и със страничната ерозия, свлачищата, сипеите и снежните лавини.	обемното тегло и относителното тегло и обемната плътност при определяне на основното хидростатично уравнение; Набелязване на мерки за борба с различни денудационни процеси.

---

13. Организира охраната на горския	Видове огнестрелно оръжие; Технически и	Различни видове огнестрелни оръжия,	Боравене с огнестрелно	Комуникативност; Работа в екип;

фонд и на контролната дейност в горите. Организира опазването на горите от пожари.	помощни средства; Средства за самозащита; Боеприпаси; Констативен протокол; Акт за административно нарушение; Наказателно постановление;ЗГ; ЗЛОД; ЗРА; ЗАНН; ЗДП; ЗУТ; НК; Закон за контрол на взривните вещества, огнестрелното оръжие и боеприпаси; Правилници, наредби и други нормативни документи, касаещи охраната и опазването на горите от пожари.	технически и помощни средства, боеприпаси и средства за самозащита; Организиране на охраната и на контролната дейност в горите; Организиране на първоначални действия по потушаване на горски пожар; Откриване на нарушения и задържане на нарушителите; Установяване на причините за възникване на горски пожари.	оръжие, с технически и с помощни средства, боеприпаси и средства за самозащита; Боравене с основните ръчни инструменти за потушаване на горски пожар; Нормативна уредба по охрана и опазване на горите от пожари; Задържане на нарушител; Съставяне на констативен протокол и акт за административно нарушение; Организиране и провеждане на действия по задържане и изземане на вещи, предмети и средства за извършване на нарушението.	Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила; Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
14. Извършва сечта и първичната обработка на дървесината.	Лесосечен фонд; Моторни триони; Брадви; Цапина; Клинове; Куки; Пила,	Устройство на различните видове инструменти и; Устройство и действие на моторен трион; Подготовката на моторния трион за работа;	Почистване и подготовка на моторния трион за работа; Заточване на веригата;	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Физическа сила;

	лостове, обръщачи и клещи.	Режещо устройство и ъгли на заточване; Горивна смес; Начини за повяляне на дървесното стъбло; Предпазни мерки при работа с моторен трион и техника на безопасност при повялянето на стъблото.	Направа на горивна смес; Определяне на посоката и направа на засек на повяляното стъбло,; Кубиране и сортиментиране на дървените материали; Спазване на изискванията за ЗБУТ и оказване на долекарска помощ.	Издръжливост; Сръчност; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
15. Изготвя проект за монтиране на въжена линия.	Въжена линия, проектометна документация, измервателни инструменти.	Устройство на въжената линия, начини за пренасянето ѝ на терен, определяне на мястото и височината на подпорите.	Извършване на измервания с наклономер, рулетки, жалони.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.
16. Изчислява разходите за извозването и превозването на дървесината.	Технически характеристики на специализираните транспортни средства; Транспортни средства; Животинска сила.	Основни технически и технико-икономически показатели в горския транспорт; Видове транспортни средства и начини за осъществяване на извозване и превозване на дървесината.	Изчислява необходимия брой коли, моточасове и гориво-смазочни материали за извозването и превозването на дървесината; Изчислява необходимата теглителна сила при използване на животинска тяга.	Комуникативност; Работа в екип; Трудова дисциплина; Отговорност; Логическо мислене; Наблюдателност; Инициативност; Предприемчивост.

2.2. Тенденции в развитието на професионалното направление

Опазването, възстановяването и увеличаването на горскостопанския фонд придобива все по-голямо значение в регионален, национален и глобален мащаб. Ролята на заетите в професионалното направление "Горско стопанство", както и изискванията към тях непрекъснато се увеличават поради съвременните екологични, икономически и социални проблеми, които стоят за разрешаване пред отрасъла.

2.3. Възможности за професионална реализация

Изпълнението на регионалните и националните програми за развитие на горското стопанство предполага увеличаваща се необходимост от квалифицирана работна ръка.

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията "Техник-лесовъд", могат да се явят на изпити за придобиване на свидетелства за правоспособност за работа с преносима горска техника при спазване на изискванията на Наредба № 8 от 2004 г. на министъра на земеделието и горите за условията и реда за придобиване и отнемане на правоспособност за работа със земеделска и горска техника (ДВ, бр. 20 от 2004 г.).

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Техник-лесовъд" могат да постъпват на работа в държавните и частните лесничейства като горски стражар, младши лесничей, лесничей на следните длъжности от Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД 2006 г.) 3213-3003 "Специалист, лесовъдство", единични групи 6141 "Горски работници, секачи и извозвачи на дървен материал", 6151 "Работници по култивиране на водни организми", 6154 "Ловци", както и др., в т.ч. допълнени при актуализиране на Националната класификация на професиите и длъжностите.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

След придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалност от професията "Техник-лесовъд" и завършено средно образование обучаваният може да продължи обучението си във висше училище за придобиване на квалификация по професията "инженер-лесовъд".

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението по професията "Техник-лесовъд" - трета степен на професионална квалификация, е придобиването на теоретични знания, практически умения и личностни качества за успешна реализация в държавните и частните лесничейства и в дърводобивните фирми.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда;

- осъществява ефективна комуникация при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип, умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа;

- познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник;

- участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;

- разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от

повишаване на квалификацията си;

- знае общите правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти; ползва съвременните технологии за изпълнение на технически задачи от професионалната област;

- справя се с предвидими и рутинни задачи на работното място, като осъществява кратка комуникация на чужд език.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Горско стопанство"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава технологиите и методите, прилага и в горското стопанство (в т.ч. за стопанисване на горите, дърводобива, ловно-стопанската дейност и други ползвания от горите);

- познава, прилага и контролира изискванията и разпоредбите на Закона за горите, Закона за възстановяване собствеността на горите и земите от горския фонд, Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за рибарството и аквакултурите и другите подзаконовни документи, в т.ч. ограничителните, съгласувателните, разрешителните, разпоредителните и административно-наказателните изисквания;

- познава, съхранява и борави с инструменти, използвани в горското стопанство, в лесокултурните дейности, в дърводобива, с геодезични и таксационни инструменти, с ловни принадлежности;

- познава и прилага основните методи и средства за защита и опазване на горите (в т.ч. от болести, вредители и горски пожари);

- познава, прилага и контролира режимите на стопанисване на горите и ползването на горските ресурси - при сечите, извозването и превозването на дървения материал, лова и риболова и други ползвания от горите.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Техник-лесовъд" задължителна професионална подготовка:

- разпознава основните почвени типове и техните свойства;

- разпознава дървесни и храстови видове - по морфологични белези;

- разпознава дървесината на различните дървесни видове и недостатъците по нея; разпознава сортиментите по БДС и страничните ползвания на гората, контролира страничните ползвания на гората;

- разпознава различните видове птици и дивеч - по морфологични белези;

- разпознава болестите и вредителите в горските насаждения и предлага мерки за борба с тях;

- определя лесовъдските признаци на насажденията, установява хода на възобновяване на гората, прилага видовете възобновителна и отгледна сеч в различните по състав и произход насаждения, маркира определено за сеч насаждение, ползва данни от ЛУП;

- използва подходящи методи за таксиране и сортиментиране в различни по състав и произход насаждения;

- определя площи за създаване на горски разсадник и изготвя технологични планове за създаване на горски култури, извършва инвентаризации, проектира лесокултурни мероприятия;

- работи с геодезични инструменти за трасиране на горски пътища, заснема профил на терени, просеки и залагане на пробни площи;

- организация и управление на малка фирма в областта на горското стопанство;

- разчита горска карта и се ориентира на терен; извършва измервания и заснема данни за изготвяне на лесоустройствени проекти;

- извършва контрол на горската служба;
- организира охраната на горския фонд и контролната дейност в горите, организира опазването на горите от пожари.

3.3.1. Специалност 6230101 "Горско и ловно стопанство"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да извършва в технологична последователност специфичните дейности по "Горско и ловно стопанство", като:

разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на техникo-укрепителните съоръжения;

организира подхранването на дивеча и контролира таксирането му;

осъществява контрол по време на ловуването;

организира дейностите в рибовъдните стопанства.

3.3.2. Специалност 6230102 "Горско стопанство и дърводобив"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да извършва в технологична последователност специфичните дейности по "Горско стопанство и дърводобив", като:

разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на техникo-укрепителни съоръжения;

организира и извършва сечта и първичната обработка на дървесината;

изготвя проект за въжена линия;

изчислява разходите за извозването и превозването на дървесината.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Техник-лесовъд" - трета степен на професионална квалификация.

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните. С учебния план се определя броят на часовете за изучаването на учебните предмети (модули).

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Техник-лесовъд" - трета степен на професионална квалификация, е представено в таблица 3.table definition

Професионални компетенции	Тематични области

Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

1. Да познава и използва личните предпазни средства, да знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, да	Здравословни и безопасни условия на труд; Пожарна и аварийна безопасност; Долекарска помощ;

не замърсява с работата си околната среда.	Опазване на околната среда.
2. Да умее да формулира проблеми; да задава въпроси; да прави отчет за извършената работа; да познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица.	Водене на разговор чрез различни средства за комуникация; Представяне в писмен вид на молба, отчет, заявка; Икономическа и йерархическа обвързаност на дейностите във фирмата.
3. Да познава системите за заплащане на труда и спецификациите на материалите и вложения труд.	Социално осигуряване, данъчна система, качество; Заплащане на труда, трудови норми; Икономическа и йерархическа обвързаност на дейностите във фирмата.
4. Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес; да разбира договорните отношения между работодател и работник.	Кодекс на труда; Социално осигуряване, данъчна система, качество; Заплащане на труда, трудови норми.
5. Да участва при разпределяне на задачите между членовете на екипа; да им съдейства и търси помощ от тях; да се отнася с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена.	Икономическа и йерархическа взаимовръзка на дейностите във фирмата; Кодекс на труда; Длъжностна характеристика.
6. Да разбира своята роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Наредби, правилници, предписания за задължителни безопасни условия на труд, противопожарна охрана (ЗБУТ, ППО), длъжностни характеристики, структура на фирмата.
7. Да познава основните правила за работа с компютър и да умее да ползва програмни продукти.	Конфигурация на компютъра; Въвеждане, съхраняване и намиране на информация; Работа с програмни продукти за създаване на документи; Работа със специфични програмни продукти.
8. Да осъществява кратка комуникация на чужд език на работното място.	Комуникативна компетентност при използването на ограничен набор от езикови средства - думи и изрази, свързани с професионалните задачи и тяхното просто

Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление

9. Да познава технологиите и методите, прилагани в горското стопанство (в т.ч. за стопанисване на горите, дърводобив, ловно-стопанска дейност и други ползвания от горите).	Основни понятия, величини и зависимости за стопанисване на горите, дърводобив, ловно-стопанска дейност и други ползвания от горите; Основни принципи за извеждане на сеч; Разчитане на горски карти, работа с технологична документация; Изчисляване и попълване на сортиментен лист; Същност на другите ползвания от горите.
10. Да познава, прилага и контролира изискванията и разпоредбите на Закона за горите, Закона за възстановяване собствеността на горите и земите от горския фонд, Закона за лова и другите нормативни документи, в т.ч. ограничителните, съгласувателните, разрешителните, разпоредителните и административно-наказателните изисквания.	Нормативни документи - български и на Европейския съюз; Закон за горите и правилник за прилагането му; Закон за лова; Закон за възстановяване собствеността на горите и земите от горския фонд; Наредби, инструкции, правилници и други нормативни документи, регламентиращи дейностите в горите.
11. Да познава, съхранява и борави с използваните в горското стопанство инструменти, геодезични и таксационни инструменти, ловни принадлежности.	Устройство, предназначение и начин на работа с геодезически инструменти; Устройство, предназначение и начин на работа с таксационни инструменти; Устройство, предназначение и начин на работа с инструменти в лесокултурната дейност; Устройство, предназначение и начин на работа с ловни принадлежности.
12. Да познава и прилага основните методи и средства за защита и опазване на горите (в т.ч. от болести, вредители).	Основни методи за борба с болестите и горските вредители; Основни методи за борба с горските пожари; Средства за борба с горските

	пожари.
13. Да познава, прилага и контролира режимите на стопанисване на горите и ползване на горските ресурси - при сечите, извоза и превоза на дървения материал, лова и риболова и други ползвания от горите.	Технологии и машини за дърводобив; Ловно стопанство; Рибно стопанство; Лесоползване; Контролиране на превозваните материали (горски пропускателни пунктове).

Специфична за професията 623010 "Техник-лесовъд"
задължителна професионална подготовка

1. Разпознава основните почвени типове и техните свойства.	Произход и състав на почвата; Морфология на почвата; Свойства на почвата; Плодородие на почвата; Изследване на почвата; Класификация и описание на почвата.
2. Разпознава дървесни и храстови видове по морфологични белези.	Морфология на дървесните растения; Екология на дървесните растения; Екологични и абиотични фактори; Дървесни видове.
3. Разпознава дървесината на различните дървесни видове и недостатъците по нея, разпознава сортиментите по БДС и страничните ползвания на гората; Контролира страничните ползвания от гората.	Дървесинознание; Стандарти за дървените материали; Технология на дърводобивния процес; Специални ползвания в горите.
4. Разпознава различните видове птици и дивеч - по морфологични белези.	Екологични основи на дивечознанието; Птици; Бозайници.
5. Разпознава болестите и вредителите в горските разсадници, горските насаждения и предлага мерки за борба с тях.	Насекоми; Видове насекомни неприязтели; Методи за борба с животинските вредители; Болести и повреди по горските дървета и храсти; Паразитни болести; Мерки за борба с вредителите в различните насаждения.
6. Определя лесовъдските признаци на насажденията;	Растителни части на гората;

Установява хода на възобновяване на гората; Прилага видовете възобновителна и отгледна сеч в различните по състав и произход насаждения.	Растеж и развитие на насажденията; Гора и среда; Възобновяване на гората; Горска сукцесия; Горска типология; Отгледни сечи; Санитарни сечи; Възобновителни сечи; Стопанисване на издънковите гори.
7. Използва подходящи методи за таксиране и сортиментиране в различни по състав и произход насаждения.	Методи за кубиране на отсечени дървета; Таксиране на растящи дървета и дървостои; Растеж и прираст на отделното дърво и дървостойте; Кубиране и сортиментиране на сечища във високостъблени и нискостъблени гори.
8. Изготвя проекти за създаване на горски разсадник и горски култури; Извършва инвентаризация; Проектира лесокултурни мероприятия.	Горско семепроизводство; Горски разсадници; Създаване на горски култури; Горски култури със специално предназначение.
9. Работа с геодезични инструменти за трасиране на горски пътища, заснемане профил на терен, просеки и залагане на пробни площи.	Устройство, предназначение и начин на работа с геодезически инструменти; Геодезични измервания.
10. Организация и управление на малка фирма в областта на горското стопанство.	Горски мениджмънт; Горски маркетинг; Горско право; Счетоводство на малка фирма; Закон за горите.
11. Разчита горска карта и се ориентира на терен; Извършва измервания и заснемане на данни за изготвяне на лесоустройствени проекти.	Лесоустройството - функция на управление на горското стопанство; Зрелост на гората; Турнос на сечта; Организация и ред за провеждане на лесоустройствени дейности; Теренни лесоустройствени дейности.
12. Разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на техни-	Същност и проява на денудационни процеси; Характеристика на поройните течения;

ко-укрепителните съоръжения.

Наноси и водосборни басейни;
Оценка на ерозията и режима на поройните водни течения;
Същност на хидравликата, хидростатиката и хидродинамиката;
Физични свойства на течностите и специфични свойства на водата, хидростатично налягане;
Видове движения на течностите, видове отвори и преливници и изтичането през тях;
Скорост на поройните водни течения и действащи сили при определяне на средната скорост при равномерно движение на водата в открито легло;
Същност на агро-, хидро-, лесомелиоративни и хидротехнически мероприятия;
Начини на борба с площната, линейната и страничната ерозия, свлачищата, сипеите и снежните лавини.

---

13. Организира охраната на горския фонд и контролната дейност в горите.

Боравене с огнестрелно оръжие, с технически и помощни средства, с боеприпаси и със средства за самозащита;
Боравене с основните ръчни инструменти за потушаване на горски пожар;
Задържане на нарушител;
Съставяне на констативен протокол и акт за административно нарушение;
Организиране и провеждане на действия по задържане и изземане на вещи, предмети и средства за извършване на нарушението.

Специалност: 6230101 "Горско и ловно стопанство"

---

1. Разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на технико-укрепителните съоръжения.

Ерозия - същност на ерозионните процеси, форми и видове ерозия;
Противоерозионни залесявания;

	Противоерозионни агротехнически мероприятия; Техничко-укрепителни мероприятия; Техничко-укрепителни съоръжения; Защита на баражите от повреди.
2. Организира подхранването на дивеча и контролира таксирането му.	Стопанисване на дивеча; Основни дейности по развъждане и отглеждане на дивеча; Таксиране на дивечовите запаси; Бонитиране местообитанията на дивеча; Подборен отстрел.
3. Осъществява контрол по време на ловуването.	Ловни методи; Помощни средства за лов; Приложение на ловните методи при основните видове дивеч.
4. Организира дейностите в рибовъдните стопанства.	Обща ихтиология; Систематика и биология на рибите; Рибовъдни стопанства.

Специалност: 6230102 "Горско стопанство и дърводобив"

1. Разчита проектна документация и ръководи техническите изпълнения по построяване на технико-укрепителни съоръжения.	Ерозия - същност на ерозионните процеси, форми и видове ерозия; Противоерозионни залесявания; Противоерозионни агротехнически мероприятия; Техничко-укрепителни мероприятия; Техничко-укрепителни съоръжения; Защита на баражите от повреди.
2. Организира и извършва сечта и първичната обработка на дървесината.	Технология на дърводобива; Дърводобивни инструменти, машини и съоръжения; Технология и машини за товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали.
3. Изготвя проект за въжена линия.	Механизация на горско-стопанските дейности; Горски въжени линии;

Оразмеряване на въжените
линии.

---

4. Изчислява разходите за извоза и превоза на дървесината.	Математически изчисления; Нормативи и стандарти.

---

5. Система за оценяване и сертифициране

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване, издадена от министъра на образованието и науката (обн., ДВ, бр. 37 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм., бр. 46 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2005 г.; в сила от учебната 2005/2006 г.). При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението. Оценкаите от проверките се изчисляват по шестобалната система.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория

Слаб 2 - обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания.

Среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости.

Добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други.

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации.

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. За оценяване по практика

Слаб 2 - обучаваният не умее да прилага усвоените знания при изпълнение на практическо задание по предварително дадени указания, не спазва правилата за безопасен труд.

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд.

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява самостоятелно практическа задача в позната ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд.

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява самостоятелно практическа задача в нова ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;
- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му);
- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;
- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Оценяването на професионално-личностните качества се извършва в процеса на обучението по преки и косвени признаци и се отразява на оценката по теория и практика на обучавания.

5.1.5. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, разработване на курсова задача, създаване на хербарийна сбирка, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода

Държавните изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Техник-лесовъд" са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Техник-лесовъд".

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в таблица 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Усвоени знания за различните горско-стопански дейности.	- Знания за горски почви, дървесни и храстови видове; - Умения за определяне на лесовъдски признаци (таксационни показатели); - Описване влиянието на факторите на средата върху гората; - Описване на методите за оценка на естественото възобновяване на горския фонд; - Описване на типовете гори; - Знания за видовете отгледна и главна сеч; - Знания за добиване, транспортиране и съхраняване на горски семена и плодове; - Описване на мероприятия в горския разсадник; - Знания за стандартите за дървените материали;	70

	- Знания за различните видове таксационни и геодезични инструменти; - Знания за прилаганите таксационни методи; - Описване на животински видове, риби и птици; - Описване на ловно-стопански дейности.	
2. Здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на околната среда.	- Знания за предпазване на живота и здравето - своя и на околните; - Знания за безопасна работа на работното място; - Определяне на опасни ситуации в процеса на работа и своевременно реагиране; - Описване начините за оказване на долекарска помощ на пострадал при трудова злополука; - Знания за опазване на околната среда при изпълнение на конкретна задача; - Знания за ефективно екологично използване на горските ресурси.	15
3. Икономически и трудовоправни знания и умения.	- Знания за спазване на общите принципи на трудовото законодателство; - Знания за основните принципи при формите и системите на заплащане на труда.	5
4. Умения за работа с компютър и готови програмни продукти.	- Общи правила за работа с компютър; - Използване на готови програмни продукти.	5
5. Осъществяване на комуникация на чужд език на работното място.	- Степен на владеење на чужд език; - Използване на елементарни изрази и прости изречения на чужд език.	5
	Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в таблица 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	- Избиране и правилно използване на лични предпазни средства; - Правилно употребяване на предметите и средствата на труда по безопасен начин; - Разпознаване на опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефиниране и спазване на предписания за своевременна реакция; - Описване на дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната задача.	20
2. Спазване на изискванията, регламентирани в правилниците, наредбите и предписанията.	- Обясняване на извършената работа при спазване на йерархична взаимовръзка с други лица; - Спазване на изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства).	10
3. Правилен подбор на инструменти и нормативни документи.	- Преценяване типа и вида на необходимите инструменти за решаване на изпитната задача; - Правилен подбор на необходимите нормативни документи.	5
4. Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитната задача.	- Самостоятелно определяне на технологичната последователност при решаване на задачата; - Спазване на технологичната последователност в процеса на работа.	5
5. Качество на изпълнение на изпитната	- Съответствие на всяка завършена операция с изи-	55

задача.	скванията на съответната технология; - Съответствие на крайния резултат със зададените параметри; - Правилно попълване на необходимите формуляри.	
6. Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитната задача.	- Контрол на дейностите - при избор на инструменти и при изпълнение на конкретни дейности; - Контрол на техническите показатели - текущ и на крайния резултат; - Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки; - Оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитната задача.	5
Общо		100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Удостоверяването на професионалното образование и обучение се определя съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

Завършено професионално образование се удостоверява със:

1. диплома за завършено средно образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

Завършено професионално обучение с придобиване на степен на професионална квалификация се удостоверява със:

1. свидетелство за основно образование или документ за завършен клас от основното или средното образование;
2. свидетелство за професионална квалификация.

За завършено професионално обучение за придобиване на квалификация по част от професията, за актуализиране или за разширяване на професионалната квалификация се издава удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 от 2003 г. за документите за системата на народната просвета, издадена от министъра на образованието и науката, обн., ДВ, бр. 41 от 2003 г.; попр., бр. 48 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 65 от 2003 г., бр. 47 от 2004 г., бр. 55 от 2005 г., бр. 47 от 2006 г.).

6. Изисквания към материалната база

Обучението по теория на професията се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия), при предварително сключени договори.

За постигане целите на обучението материалната база трябва да обхваща:

6.1. Учебен кабинет

6.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудио-визуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и др.). Препоръчва се създаване на учебни кабинети по "Дендрология", "Лесовъдство", "Лесоползване", "Защита на гората" и "Ловно стопанство", "Почвознание", "Горски култури",

"Геодезия".

6.1.2. Помощно оборудване - тебешир, моливи за чертане, инструменти, чертожни принадлежности, мостри, макети и др.

6.1.3. Учебни помагала - учебни табла, филми, диапозитиви, комплект учебници по всички изучавани предмети.

Необходимото обзавеждане на кабинетите по професията "Техник-лесовъд" (основните материали, инструменти и машини) трябва да бъде съобразено с отразеното в точка 2 "Профил на професията", графа "Предмети и средства на труда".

6.2. Горски фонд

Учебните и производствените практики по отделни тематични области могат да се провеждат в кабинетите в учебната сграда и на открито (в горски фонд). Дейностите по разпознаване на дървесина, почви, семена, дървесни видове, недостатъци на дървесината, разпознаване на ловни трофеи и следи могат да бъдат провеждани и в учебната сграда при наличие на сбирки от съответните материали. Необходимо е да се използва горски фонд (училищен, общински, частен или държавен) за провеждане на практики по геодезия, таксация, лесовъдство, дендрология, защита и охрана на гората, контрол на сеч, извозване и превозване на дървен материал. Необходимо е да бъдат изготвяни точни графици за практическото обучение по всички теми - по време и по местоположение. Графиците се утвърждават от ръководителя на обучаващата институция и се спазва изпълнението им. При неподходящи метеорологични условия се допуска промяна в графика с изричното разрешение на ръководителя на обучаващото звено.

За правилното и безопасно протичане на обучението по учебна и производствена практика е необходимо да се осигури:

- надежден и безопасен транспорт до съответния горски участък;
- предприемане на необходимите мерки за правилно ориентиране на обучаващите в горския участък с цел да не се допусне загуба на ориентация;
- място за разполагане на инструментите и уредите така, че работата с тях да изисква възможно най-малко движения;
- цялостен комплект техническа документация;
- обезпечаване на групата със средства и медикаменти за оказване на долекарска помощ;
- осигуряване на възможности за осъществяване на незабавна комуникация.

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория:

Право да преподават теория на професията имат лица с висше образование с образователно-квалификационни степени "бакалавър" или "магистър" по специалности от област "Горско стопанство", съответстващи на учебните предмети или модули от отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка.

7.2. По практика:

Право да преподават практика по отделните специалности имат лица с висше образование с образователно-квалификационна степен "бакалавър", "магистър" и "специалист" по съответната специалност от област "Горско стопанство".

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните и педагогическите знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на държавното образователно изискване

- апробиране на ДООИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДООИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.